

Nr 269.

Av herrar **Nilsson** i Tånga och **Osberg**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående en förbättrad yrkesstatistik.

I en av oss vid lagtima riksdagen 1918 i andra kammaren väckt motion nr 303 hemställdes, »att riksdagen ville besluta en skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning angående anordnande av en yrkesräkning och för nästa riksdag framlägga det förslag, som av utredningen kan föränsledas». Motiveringen till vår motion såväl som med anledning därav inhämtade yttranden från statistiska centralbyrån, socialstyrelsen och kommerskollegium vitsorda förefintliga trängande behov av bättre kännedom om befolkningens yrkesfördelning.

Andra kammarens femte tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisades, kom till övertygelse om att Sverges nuvarande yrkesstatistik är i behov av förbättringar och fann sig för sin del kunna instämma i vad kommerskollegium i sådant hänseende anfört i sitt yttrande: »Allmänt erkänt är, att saknaden av tillförlitliga uppgifter angående befolkningens yrkesfördelning är den kännbaraste brist som vidlåder Sveriges statistik. Villigt erkännes, att den senaste folkräkningens yrkesredovisning utvisar avsevärda förbättringar vid jämförelse med föregående, men nekas kan icke, att densamma endast i mycket ofullkomlig grad förmår motsvara de krav, som böra ställas på modern yrkesstatistik. Och dock är en sådan ovedersägligen av den betydelse i såväl vetenskapligt som framförallt praktiskt administrativt hänseende, att ett kulturland icke utan allvarsam olägenhet kan undvara densamma».

För avhjälpande av den allmänna bristen nämnde utskottet två tillvägagångssätt. Det ena av dessa är det av statistiska centralbyrån anvisade att åstadkomma delvisa förbättringar vid insamlingen och bearbetningen av primäruppgifterna till byråns nuvarande yrkesstatistik i samband

med folkräkningarna. Den andra utvägen är den av oss föreslagna yrkesräkningen, vilken även synes omfattas av kommerskollegium och socialstyrelsen. Utskottet, som visserligen funnit, att en mängd beaktansvärda synpunkter framdragits, ur vilka en yrkesräkning skulle hava praktisk betydelse, hade dock icke bibragts den övertygelsen, att de anförda önskemålen icke läte sig förverkligas genom den nuvarande yrkesstatistikens förbättring. Fastän utskottet ansåg övertvägande skäl tala mot anställande av en yrkesräkning, har utskottet dock velat beakta de synpunkter, som framkommit i motionen: »Genom vad så väl motionärerna och ämbetsverken anført som vad utskottet andragit, torde det hava blivit klarlagt — säger utskottet — att ytterligare utredning är erforderlig angående sättet för yrkesstatistikens förbättrande¹⁾. Vid en sådan utredning böra också de synpunkter, som framförts så väl av motionärerna som kommerskollegium och socialstyrelsen vinna beaktande. Då de åtgärder, som efter utredningen komma att förordras såsom lämpliga, få antagas komma att medföra ökade kostnader samt möjligen också ändringar i mantalsskrivningsförordningen eller andra författningar, synes i alla fall bliva riksdagen förbehållet att slutligen pröva spörsmålet i sin helhet».

Andra kammaren beslöt för sin del att i enlighet med utskottets hemställan riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning, huruvida genom yrkesräkning behovet av en förbättrad yrkesstatistik må kunna bäst tillgodoses, samt vidtaga de åtgärder, vartill utredningen må kunna föranleda.

Första kammaren beslöt på hemställan av sitt andra tillfälliga utskott, vilket havt ärendet för förberedande behandling, att icke biträda andra kammarens i förevarande fråga fattade beslut. Vid sitt avslagsyrkande var första kammareutskottet, som icke underskattade betydelsen av en förbättrad yrkesstatistik, av den uppfattningen, att en riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t i ärendet svårligen kunde grundas på en motivering sådan som andra kammareutskottets, vilken förstakammareutskottet förmenade uppenbarligen strida mot den beslutade klämman.

Av det som förekom vid sista lagtima riksdagen vid behandlingen av vår motion framgår, att såväl de hörda myndigheterna som riksdagen själv äro eniga om behovet av bättre kännedom om befolkningens yrkesfördelning. Huruvida denna skall vinnas genom en särskild yrkesräkning eller genom vissa av statistiska centralbyrån angivna förändringar och förbättringar vid primäruppgifters insamlande i samband med folkräkning-

¹⁾ Kursiveringen av motionärerna,

arna kan endast avgöras genom en ingående prövning av fackmän — såsom reservanten till första kammareutskottslåtandet anfört. Då för denna prövning utredningsarbete måste föregå, som kan taga tid, och då riksdagen nästa år vid beslut om åtgärder rörande nästa allmänna folkräkning även har att tillse, huru för varje dag som går allt behöfligare utförliga och noggranna yrkesstatistiska uppgifter skola inhämtas, så att Sveriges statistik även ifråga om yrkesfördelning skall kunna lämna tillfredsställande upplysning, få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta en skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om en allsidig utredning, på vilket sätt behovet av en förbättrad yrkesstatistik må kunna bäst tillgodoses, och för nästa riksdag framlägga det förslag, som av utredningen kan föranledas.

Stockholm den 24 januari 1919.

O. Nilsson,
Tånga

Oscar Osberg.
